

Dansk Lov om Foranstaltninger i Anledning af Svangerskab m. m.

Som nærmere omtalt i nærværende Tidsskrifts Aargang 1937 Side 84—88 forelagdes der i Efteraaret 1936 den danske Rigsdag et af Justitsministeren udarbejdet Forslag til Lov om Foranstaltninger i Anledning af Svangerskab m. m. Forslaget, der afveg stærkt fra det da foreliggende Kommissionsudkast, gav Anledning til indgaaende, tildels meget lidenskabelige Diskussioner i og udenfor Rigsdagen, men gennemførtes dog med ganske faa Ændringer som Lov Nr. 163 af 18. Maj 1937.

Lovens Tekst er saalydende, idet §§ 10 og 12, der kun indeholder administrative Detailregler vedrørende de i § 9 omhandlede Klinikker, udelades:

§ 1.

Stk. 1. En svanger Kvinde kan faa sit Svangerskab afbrudt i folgende Tilfælde:

1) Naar Svangerskabets Afbrydelse er nødvendig for at afværge alvorlig Fare for Kvindens Liv eller Helbred.

2) Naar Kvinden er blevet besvangret under saadanne Omstændigheder, som omhandles i Borgerlig Straffelov af 15. April 1930 § 210 eller § 210, jfr. § 212, samt naar Svangerskabet skyldes Krænkelser af Kvindens Kønsfrihed under saadanne Omstændigheder, der omhandles i Straffelovens §§ 216—223 eller disse Paragraffer sammenholdt med § 224.

3) Naar der er nærliggende Fare for, at Barnet paa Grund af arvelige Anlæg vil blive lidende af Sindssygdom, Aandssvaghed, andre svære mentale Forstyrrelser, Epilepsi eller alvorlig og uhelbredelig legemlig Sygdom.

Stk. 2. Afbrydelse af Svangerskab maa, naar der ikke er alvorlig Fare for Kvindens Liv eller Helbred, normalt ikke foretages efter Udlobet af den 3die Svangerskabsmaaned.

Stk. 3. Skyldes Svangerskabet Krænkelse af Kvindens Konsfrihed under saadanne Omstændigheder, som omhandles i Straffelovens § 216, § 217, Stk. 2, § 218 og § 221 eller disse Paragraffer sammenholdt med § 224, maa Afbrydelse af Svangerskab ikke finde Sted, medmindre der er sket Anmeldelse til Politiet om Forbrydelsen, og Anmeldelsen — efter stedfunden Politiundersøgelse — ikke er afvist som urigtig.

§ 2.

Er Faren for Kvindens Liv eller Helbred ikke begrundet i Sygdom, maa Svangerskabsafbrydelse i Medfør af Bestemmelserne i § 1, Stk. 1, Pkt. 1, ikke finde Sted, medmindre følgende Betingelser er nøje iagttaget:

1) Der skal foreligge Attestation fra en af de i § 9 omhandlede Klinikker om, at der er givet hende, eventuelt tillige Indehaveren af Forældremyndigheden eller Værge, fuld Oplysning dels om Færene ved og de mulige Følger af en Svangerskabsafbrydelse, dels om den Bistand og de Hjælpe midler af økonomisk og lægelig Art, der staar til Raadighed for hende selv eller til Hjælp ved Forsorgelse af det ventede Barn, saafremt hun gennemfører Svangerskabet.

2) Er Kvinden under 18 Aar eller umyndiggjort i personlig Henseende, maa Indehaveren af Forældremyndigheden, henholdsvis Værge samtykke i Svangerskabsafbrydelsen.

3) Er Kvinden over 18 Aar, men under 21 Aar, maa hendes Værge samtykke i Svangerskabsafbrydelsen. Ønsker hun ikke at søge Bistand hos sin Værge, og er hun ikke umyndiggjort i personlig Henseende, kan Samtykke meddeles af en hertil efter Indstilling fra det sociale Udvalg beskikket særlig Værge.

4) Er Kvinden paa Grund af Sindssygdом, Aandssvaghed eller af andre Aarsager ude af Stand til at forstaa Betydningen af Indgrebet, kan Begæringen om dettes Foretagelse fremsættes af en hertil efter Indstilling af det sociale Udvalg beskikket særlig Værge eller, for saa vidt hun er inddraget under Forsorg af en Statsanstalt eller en i Henhold til § 67 i Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 om offentlig Forsorg godkendt Anstalt, af Anstaltlederen. Fremsettes Begæringen, kan Indgrebet foretages, uden at der foreligger Attestation fra en af de i § 9 omhandlede Klinikker, jfr. Pkt. 1.

5) Er Kvinden gift og samlever med sin Ægtefælle, skal der gives denne Lejlighed til at udtale sig, medmindre særlige Omstændigheder taler derimod.

§ 3.

Stk. 1. Afbrydelse af Svangerskab maa kun foretages af en autoriseret Læge efter Samraad med en anden autoriseret Læge, i Almindelighed Kvindens sædvanlige Læge.

Stk. 2. Afbrydelse af Svangerskab maa kun finde Sted paa et af Statens eller Kommunernes Sygehuse eller paa et privat Sygehus, der modtager offentlig Stotte, eller paa hvilket Patienter indlægges for offentlig Regning.

§ 4.

De i § 3 nævnte Læger samt Personalet ved de i § 3 nævnte Sygehuse og de i § 9 omhandlede Klinikker er under Ansvar efter Borgerlig Straffelov § 263, jfr. § 275, forpligtet til at iagttage Tavshed om de Privatlivet tilhørende Forhold, som de i Anledning af Spørgsmaalet om Svangerskabsafbrydelse maatte erfare eller faa Formodning om, medmindre de ifølge Lovgivningen er forpligtet til at udtale sig, eller medmindre de handler i berettiget Varetagelse af almen Interesse eller af eget eller andres Tarv.

§ 5.

Den, som til Brug ved Afgørelse af, om Betingelserne for Svangerskabsafbrydelse foreligger, bevidner noget, hvorom han intet Kendskab har, eller forsætlig afgiver urigtige Oplysninger, straffes efter Reglerne i Borgerlig Straffelov § 162.

§ 6.

Stk. 1. *En Kvinde*, der selv afbryder sit Svangerskab eller lader det afbryde af en Person, der ikke er autoriseret Læge, straffes, selv om de i § 1 foreskrevne Betingelser for lovlig Svangerskabsafbrydelse er til Stede, med Hæfte indtil 3 Maaneder. Afbryder hun sit Svangerskab, eller lader hun det afbryde vidende om, at Betingelserne for lovlig Svangerskabsafbrydelse ikke er til Stede, er Straffen Fængsel indtil 3 Maaneder. Paatale kan ikke finde Sted, naar der er forløbet 2 Aar efter Svangerskabsafbrydelsen. Forsøg med utjenlige Midler straffes ikke. Under særlig formildende Omstændigheder kan Straffen bortfalde.

Stk. 2. Fremkommer der under en Sag, der er rejst til Straf for ulovlig Svangerskabsafbrydelse eller Forsøg derpaa mod en uden for Ægteskab besvangret Kvinde eller hendes Medhjælpere, saadanne Oplysninger, at det maa anses for godtgjort, hvem der har besvangret hende, straffes denne med Fængsel indtil 1 Aar, under formildende Omstændigheder med Hæfte, saafremt det godtgøres, at han trods Henvendelse fra Kvindens Side om Stotte af personlig eller økonomisk Art har undladt at yde hende en efter Forholdene rimelig Stotte og Bistand, og denne Undladelse har været af afgørende Betydning for hendes Beslutning om at afbryde Svangerskabet.

Stk. 3. *En autoriseret Læge*, der afbryder et Svangerskab eller yder Bistand hertil, vidende om, at de i § 1 foreskrevne Betingelser for lovlig Svangerskabsafbrydelse ikke er til Stede, straffes med Fængsel indtil 2 Aar. Under skærpene Omstændigheder, særlig naar Handlingen er foretaget for Vindings Skyld, eller hvis den har medført Kvindens Død eller betydelig Skade paa Legeme eller Helbred, er Straffen Fængsel indtil 4 Aar. Finder en efter § 1 lovlig Svangerskabsafbrydelse Sted uden Jagttagelse af Forskrifterne i §§ 2 og 3, er Straffen Hæfte eller Fængsel indtil 6 Maaneder eller under formildende Omstændigheder Bøde. Afbrydes et Svangerskab uden Kvindens Samtykke, er Straffen Fængsel fra 2 til 12 Aar.

Stk. 4. *Den, som uden at være autoriseret Læge* afbryder et Svangerskab eller yder Bistand hertil, straffes med Fængsel indtil 4 Aar. Under skærpene Omstændigheder, særlig naar Handlingen er foretaget for Vindings Skyld, eller hvis den har medført Kvindens Død eller betydelig Skade paa Legeme eller Helbred, er Straffen Fængsel indtil 8 Aar. I Gentagelsestilfælde, eller saafremt Gerningsmanden har handlet uden Kvindens Samtykke, er Straffen Fængsel fra 2 til 12 Aar.

§ 7.

Den, der ved ulovlig Tvang, jfr. Borgerlig Straffelovs § 260, eller ved Trusler om økonomisk Tab eller om Forringelse af Stilling i personlig, familie- eller samfundsmæssig Henseende eller ved Løfte om Belønning formaar en svangerKvinde, der ønsker at gennemføre sit Svangerskab, til at lade dette afbryde, straffes, selv om Afbrydelsen finder Sted under Jagttagelse af de herom givne Regler, med Fængsel indtil 2 Aar; Straffen er dog Fængsel indtil 4 Aar, saafremt Afbrydelsen foretages af en Person, der ikke er autoriseret Læge.

§ 8.

Udgifterne i Anledning af Svangerskabsafbrydelse afholdes af paagældende selv. Hvis hun ikke har Midler hertil, afholdes Udgifterne af Statskassen eller, for saa vidt hun er inddraget under en af de i § 66 i Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 nævnte Forsorgsgrene, af vedkommende Anstalt.

§ 9.

Stk. 1. Paa Klinikker, der oprettes ved det offentliges Foranstaltning, skal Personer af begge Køn have Adgang til rigtig og forsvarelig Vejledning i Seksualhygiejne, hvorhos der skal gives svangre Kvinder Raad og Vejledning med Hensyn til deres Svangerskab, derunder om den Bistand og de Hjælpe midler af økonomisk og lægelig Art, der under Svangerskabet og efter Fødselen staar til

Raadighed for dem selv eller til Hjælp ved Forsørgelse af det ventede Barn.

Stk. 2. Saafremt en svanger Kvinde, der ønsker sit Svangerskab afbrudt, af egen Drift eller efter Henvisning af det sociale Udvalg eller af andre henvender sig til en saadan Klinik, paahviler det denne at optage Forhandlinger med hende paa Grundlag af de Oplysninger, som Klinikken, eventuelt efter at have sat sig i Forbindelse med det sociale Udvalg, efter et Skøn i hvert enkelt Tilfælde finder det fornødent at indhente. Under Forhandlingerne skal Klinikken dels søge at afholde hende fra overilede Skridt, dels give hende Vejledning om den Bistand og de Hjælpemidler, der staar til Raadighed, saafremt hun gennemfører Svangerskabet, samt fuld Oplysning om Farerne ved og de mulige Følger af en Svangerskabsafbrydelse, eventuelt tillige om de herom gældende Straffebestemmelser.

Stk. 3. I de Tilfælde, hvor det ifølge Bestemmelserne i § 2 er nødvendigt, at der foreligger Attestation om, at der er forhandlet med Kvinden, for at Svangerskabsafbrydelse kan finde Sted, er Klinikken efter Forhandlingernes Afslutning pligtig at udstede saadan Attestation.

Stk. 4. Det paahviler de sociale Udvalg at meddele Klinikkerne de af disse begærede Oplysninger om Kvinder, der har rettet Henvendelse til Klinikkerne angaaende Afbrydelse af deres Svangerskab.

§ 11.

Konsultationsvirksomheden paa de i § 9 omhandlede Klinikker udøves af autoriserede Læger, der assisteres af autoriserede Sygeplejersker.

§ 13.

Stk. 1. Justitsministeren fastsætter nærmere Regler til Lovens Gennemførelse.

Stk. 2. Overtrædelse af de af Justitsministeren i Medfør af denne Paragraf givne Forskrifter til Gennemførelse af de i §§ 1—4 givne Regler straffes med Bøde eller Hæfte indtil 3 Maaneder.

§ 14.

Denne Lov træder i Kraft den 1. April 1938.

Om de i Forhold til Regeringsforslaget foretagne Ændringer skal i det følgende gøres nogle faa Bemærkninger.

Flertallet af Ændringerne er sket paa Justitsministerens eget Initiativ. Saaledes er i § 1, Stk. 1, Nr. 1 Udtrykket »en i Sygdom eller andre Forhold begrundet Fare« erstattet med »alvorlig Fare«, idet det fra forskellige Sider var blevet gjort gældende, at Ordene »andre Forhold« kunde aabne Mulighed for en Indsmugling af »den sociale Indikation«, som Ministeren jo netop tager Afstand fra; den nu valgte Formulering skulde herefter være et klarere Udtryk for den af Ministeren hævdede Opfattelse af Begrebet »medicinsk Indikation«.

Medens Svangerskabskommissionen havde fraraadet at stille Krav om Politianmeldelse som Betingelse for Svangerskabsafbrydelse paa etisk Indikation og det oprindelige Forslag paa dette Punkt fulgte Kommissionen, er der ved det senere indsatte Stk. 3 i § 1 sket den væsentlige Modifikation heri, at der kræves, at der er sket Anmeldelse til Politiet, naar Forbrydelsen er Voldtægt (Straffelovens § 216), Misbrug af bevidstløse Kvinder (§ 217, Stk. 2), Samleje ved Trusler om Vold m. m. (§ 218) og Misbrug af en Kvindes Vildfarelse med Hensyn til Samlejes ægteskabelige Karakter eller til Gerningsmandens Person (§ 221). Det er ikke nødvendigt, at Anmeldelsen er indgivet inden en vis Frist efter Forbrydelsen; det vil saaledes ikke udelukke Indgrebets Foretagelse, at Anmeldelsen først finder Sted efter Henvendelsen til Lægen. Paa den anden Side maa der gives Politiet Lejlighed til at undersøge, om Anmeldelsen er grundløs; men da en Undersøgelse, der kun har dette Formaal, maa kunne ske i Løbet af ganske kort Tid, har man antaget, at den Tid, Politiundersøgelsen varer, i Almindelighed ikke vil kunne bevirke, at 3 Maaneders Fristen udlober, saaledes at Indgrebet ikke kan finde Sted.

I § 3, Stk. 1 in fine har man ladet Ordene »eller den . . . ved Klinikken ansatte raadgivende Læge« udgaa for at undgaa den Misforstaaelse, at Kvinden skulde have Tilslutning af Kliniklægen, og at Benyttelse af hendes sædvanlige Læge eller den Speciallæge, hun har henvendt sig til, ikke skulde være tilstrækkelig.

Med Hensyn til Straffene indeholder Loven i § 6, Stk. 1 in fine den ikke uvæsentlige Afvigelse fra Forslaget, at Straffelovens Regel om, at Straffen under særlig formildende Omstændigheder kan bortfalde, opretholdes. Denne Ændring skyldes Folketingsudvalgets Flertal. Bemærkelsesværdig er endvidere den nyindsatte Bestemmelse i § 6, Stk. 2 om Straf for den, der uden for Ægteskab besvangrer en Kvinde, og som trods Henvendelse fra hendes Side undlader at yde hende en efter Forholdene rimelig Støtte og Bistand, naar denne Undladelse har været af afgørende Betydning for Kvindens Beslutning om at foretage ulovlig Svangerskabsafbrydelse. Endelig maa nævnes, at der er foretaget den lille Udvidelse af Reglen i § 7, at ogsaa den, der ved Løfte om Belønning formaar en Kvinde til Svangerskabsafbrydelse, bliver straffet.

Som en nødvendig Følge af foran omtalte Lov er Straffelovens § 242 om Straf for Fosterdrab ved Lov Nr. 161 af 18. Maj 1937 ophævet fra den 1. April 1938. Ved Lov Nr. 162 af samme Dato sker endvidere en væsentlig Ændring i Straffelovens § 235, der efter sit hidtidige Indhold fastsatte Straf af Bøde for den, som ved Bekendtgørelse, Skiltning, Udsendelse af Beskrivelser eller paa anden Maade henvender sig til Almenheden eller til ukendte Personer eller til ubestemte Kredse af Personer med Tilbud om Salg af Genstande, der er tjenlige til at forebygge Følger af Samleje. I Tilslutning til et af Svangerskabskommissionen stillet Forslag er Bestemmelsen nu affattet saaledes:

Med Bøde straffes den, der paa forargelig Maade reklamerer for eller udbyder til Salg Genstande eller Stoffer, der er tjenlige til at forebygge Svangerskab. Paa samme Maade straffes den, der uden udtrykkelig Anmodning udsender Reklamer for saadanne Genstande eller Stoffer til Personer, der ikke driver lovlig Handel med disse.

I et nyt 2. Stykke gives derhos en helt ny Bestemmelse om Regulering af al Handel med de omhandlede Varer. Bestemmelsen er saalydende:

Saadanne Genstande eller Stoffer maa kun forhandles, saafremt de er godkendt af Justitsministeren efter Forhandling med Sundhedsstyrelsen. Justitsministeren kan om fornødent, efter Forhandling med Handelsministeren, fastsætte Priserne, som skal være tydeligt angivet paa Emballagen. De omhandlede Genstande og Stoffer maa kun forhandles fra Apoteker eller fra Udsalgssteder, der er godkendt af Embedslægen efter Forhandling med Politiet. Overtrædelse af disse Bestemmelser straffes med Bøde.

Sidstnævnte Lov er traadt i Kraft den 1. Oktober 1937.

Erik Westerkjær.
